

”Det är sånt jävla tryck i texten”

Monologen ”Jag, Malvolio” är en modern spinoff till Shakespeares mest älskade komedi: ”Trettondagsafton”. Gustav Berg gör rollen som den bittre och fåfänge kammartjänaren.

Den brittiske dramatikern Tim Crouch har gjort det till sin specialitet att skapa nya pjäser utifrån Shakespeares gamla klassiker. ”Jag, Malvolio” är den fjärde och senaste som översatts till svenska. Sverigepremiär blir det på Lillan den 30 september.

– Det känns underbart att den äntligen ska få spelas på riktigt, säger Gustav Berg som levt med Malvolio under huden i flera år.

Det började nämligen mitt under brinnande coronapandemi. Gustav Berg och skådespelarkollegan Nils Dernevik, som också regisserar, började leta efter projekt att arbeta med när övriga föreställningar i rask takt ställdes in. De fastnade för Tim Crouchs pjäs, inte minst för språkets skull.

– Den är väldigt bra skriven och kompromisslös i sin framtoning. Det är sånt jävla tryck i texten. Och Malvolio är så angelägen och fånig och självtillräcklig vilket gör att det är svårt att värja sig. Det är väldigt roligt med nån som tar sig själv på så stort allvar och tror sig sitta på alla svar, säger Gustav Berg.

Pjäsen repeterades vintern 2020/2021 och fick ett premiärdatum som flyttades fram flera gånger på grund av restriktionerna.

– Det slutade med att jag provspelade några få föreställningar för bara åtta personer i salongen. Premisserna var ju lite sömninga även om det var kul, säger Gustav Berg.

Då fick flera idéer strykas eftersom skådespelare och publik skulle hålla flera meters avstånd till varandra. De inslagen tas nu tillbaka.

–Pjäsen är väldigt publikvänlig, Malvolio pratar ju direkt med publiken. Det tror jag är lättare att finna sig i, om man sitter i en större grupp. Man känner sig nog inte lika utsatt. Med åtta personer i en salong som har 160 stolar så var det nog lite läskigt för dem. Jag tror att alla satt och tänkte ”Titta inte på mig, titta inte på mig”! Nu är förutsättningarna mycket bättre.

”Jag, Malvolio” är en spinoff på ”Trettondagsafton” som räknas till Shakespeares mest älskade komedier. I händelsernas centrum står den självode, fåfänge och inte särskilt charmante kammartjänaren Malvolio. I originalpjäsen från 1623 blir han utsatt för ett elakt spratt och behandlas illa av sin omgivning – samtidigt som han själv är en ytterst otrevlig och rent av löjlig figur.

– Jag tror inte att Malvolio fattar att folk tycker att han är så fånig. Det bara pågår medan alla runt omkring honom önskar att han ska tagga ner. Samtidigt är han väldigt noga med att tala om för andra hur ogudaktiga och små de är som människor. Där har han inga problem med att lägga ut texten, men han visar inga tecken på självrannsakan. Det är fruktansvärt, säger Gustav Berg.

I den här monologen begåvas Malvolio, tack vare Tim Crouchs penna, med ett större djup än i Shakespeares pjäs. Malvolio får till och med någon slags upprättelse.

–Han har ju blivit mobbad på scenen i olika uppsättningar i 400 år och han har väldigt problem med att ingen har ifrågasatt hur en människa kan få behandlas så. Nu får han äntligen tala om för publiken hur fan han har upplevt det. Förhoppningsvis uppfattar publiken att det finns ett stråk av mer nakna, ärliga delar i pjäsen; där Malvolio försvarar sig och säger

att han aldrig trodde att han kunde bli älskad, på riktigt. Det finns en dynamik i texten som är fin. Man får se hans ärlighet inför sina egna känslor, känslor som han själv inte riktigt visste att han var kapabel att känna.

Det krävs inga förkunskaper för att förstå pjäsen, eftersom alla ledtrådar ligger inbakade i Tim Crouchs manus. Frågan är om Shakespeare hade gillat spinoffen?

–Ja, det tror jag, för Shakespeare var själv kritisk i sina texter. Jag tror att han hade tyckt det var kul att nån plockar upp en figur ur hans pjäser och ger publiken en helt ny infallsvinkel. Han hade tyckt att det var festligt, säger Gustav Berg.

Efter 13 år i branschen, varav nio år på Helsingborgs stadsteater, tillhör Gustav Berg numera den fasta ensemblen. Utmaningen med att stå helt ensam på scen antar han gärna.

–Även om den här texten inte är på blankvers så märks det att det är en britt som har stenkoll på Shakespeare som har skrivit den. Den är väldigt rytmisk och studsig på ett härligt sätt. Det gör att man hela tiden känner att man rullar framåt. Jag gillar att jobba så, att orkestrera mig själv så att texten sätter sig i muskelminnet, ungefär som en låttext.

I beskrivningen av pjäsen står det att "Jag, Malvolio" är en berättelse där vad som helst kan hända. Vad betyder det?

– Att det är en väldigt publiktillvänd pjäs.

Kommer folk få Gustav Berg i knäet?

–Ja, om folk tjarar så. Jo.

Av Jenny Petersson

Gustav Berg om...:

Att spela teater:

–Jag började med teater för jag inte kunde något annat. Jag var väldigt blyg och försiktig och stod först vid sidan om och tittade. Det som var skönt med teater var att det fanns regler. Jag visste vad folk skulle säga och var de skulle stå och vad jag skulle säga och var jag skulle stå. Det är som en värld i miniatyr som man faktiskt har total kontroll över i ett par timmar. Och det var skönt, som motsats till att det i övrigt kan vara lite rörigt för mig. Det låter ju pretentiöst, men det är nog mitt svar.

–Sedan tror jag att det är nåt freudianskt, faktiskt. När jag var liten var det väldigt mycket fokus på mig av olika anledningar. Jag pratade med min psykolog om att det hade varit så, "allt ljus på mig hela tiden", under min uppväxt. Då sa hon: "Ja, och vad jobbar du med nu igen?" Det är ju bokstavligt talat fortfarande allt ljus på mig, skillnaden är att jag får betalt. Det är när man sitter i såna samtal som man inser att man inte är så charmig. Men det är roligt också.

Hur det känns att gå på scenen:

–Sekunderna innan min stickreplik kommer är det fruktansvärt motigt. När jag vet att jag snart måste gå in och om jag inte gör det så kommer jag för sent. Att gå in på scenen är ju i någon mening att göra våld på sig själv. Det är inte ett naturligt tillstånd. Det är inte friskt. Ändå gör jag det. Som tur är släpper den känslan så fort jag går på scengolvet. Då får jag ett annat fokus.

– Men det är inte roligt när det bara är en allmän väntan. När man går omkring bakom scenen och vankar medan kollegorna spelar eller publiken går in och sätter sig. Det är hemskt. Jag går alltid fram och tillbaka i korridoren. Jag måste vara i rörelse. Sitter jag ner så kokar det över. Ibland känns det som ett vårdhem eller ett demensboende, när man hasar omkring där i korridoren utan riktning.

Känslan av belöning:

–Belöningen är när man känner att publiken har haft en väldigt bra kväll. Jag är ju alltid där för publikens skull och inte tvärtom. Då måste man försöka göra något som de får ut något av.

Att känna igen sig i en Shakespearefigur:

–Vad är det man brukar säga? Varje roll är en förolämpning... Nämen allvarligt talat, när man får en sån här text om en person som tar sig på så stort allvar och som har så extremt lite självdistan, så börjar man ändå tänka lite. Man funderar på hur man själv betar sig. Ofta tycker man ju att de egna upplevelserna är så oerhört viktiga, nåt som alla andra måste förhålla sig till. Och så är det ju inte riktigt.

FAKTA//Mer om Gustav Berg

Bor: Helsingborg.

Utbildning: Teaterhögskolan i Malmö.

På Helsingborgs stadsteater sedan: 19 november 2014.

Pjäser (i urval): "Den besynnerliga händelsen med hunden om natten", "Vår klass", "Macbeth", "Vem är rädd för Virginia Woolf" och "Gengångare".

Mest stolt över: Min lillebror. Han är så jävla begåvad, en väldigt bra musiker och rolig revyskådespelare.

Bästa scenupplevelsen: Kiss på Scandinavium 1999. Jag älskade dem så mycket och hade aldrig sett något liknande. Jag hade aldrig varit på en så stor konsert och blev alldeles golvad. Det var enormt bra.

Favoritdramatiker: Lars Norén. För att han är bäst.

Okänd talang: Jag gör väldigt god köttfärslimpa.